

Vzpomínka na prof. MUDr. Zdeňka Modra, CSc.

Těsně před Velikonocemi nás zastihla smutná zpráva, že 16. 4. 2003 ve věku nedožitých 80 let nás opustil prof. MUDr. Zdeněk Modr, CSc., zakladatel oboru klinická farmakologie v našich zemích.

Narodil se 10. 11. 1923 v Praze v rodině hudebního skladatele a profesora konzervatoře a odtud zřejmě pramenila jeho láska k hudbě.

Po maturitě v Praze (1942) studoval zpěv na pražské konzervatoři a teprve po znovuotevření vysokých škol po skončení války, mohl uskutečnit své původní rozhodnutí věnovat se medicíně. Během studií byl činný i ve studentském hnutí, byl předsedou Klubu lidových akademiků. Promoval na Fakultě všeobecného lékařství UK v Praze v r. 1950 a na základě umístěnky zahájil svoji profesní činnost na interním oddělení nemocnice v Ostravě. Po půl roce nastoupil dvouletou vojenskou prezenční službu (s prodloužením o 3 roky), během které sloužil v nemocnicích v Plzni, Plané u Mariánských Lázní a v Milovicích. Atestoval v oboru interního lékařství v r. 1955 a 1958. Po propuštění z vojenské služby pracoval krátce v lázních v Toušeni a odtud přešel do nemocnice v Praze-Krči, kde bylo koncem r. 1956 zřízeno Oddělení experimentální terapie (od r. 1960 už samostatný Výzkumný ústav experimentální terapie pod vedením prof. Šmahela), jako součást výzkumné základny Ministerstva zdravotnictví. Dr. Modr zde od r. 1967 zastával funkci primáře klinického oddělení, současně přednášel a byl asistentem interní katedry Ústavu pro doškolování lékařů. Již tehdy se zabýval aspekty klinického experimentu a metodicky sladil jednotlivé fáze klinického hodnocení léků, účastnil se klinického hodnocení desítek nových antibiotik a chemoterapeutik, zajímal se o farmakokinetiku a farmakodynamiku léčiv. Vědeckou hodnost CSc. obhájil v r. 1969. V r. 1972 byly jednotlivé výzkumné ústavy v Krči sloučeny v Institut klinické a experimentální medicíny, ve kterém zpočátku figurovalo i Centrum výzkumu klinické farmakologie jako koordinační centrum pro výzkum nových léčiv, především antibiotik, antimikrobiálních chemoterapeutik a imunosupresiv. Dr. Modr prosadil koncepci klinické farmakologie nejdříve v rámci interního lékařství (1976), zasadil se o přijetí klinické farmakologie jako specializačního oboru (1981) a vzápětí prosadil tuto lékařskou disciplínu jako samostatný nástavbový obor (1982). Od r. 1978 vedl subkatedru klinické farmakologie IPVZ, pořádal kurzy se zaměřením na klinickou farmakologii, klinickou farmakokinetiku, racionální farmakoterapii a spotřebu léčiv. Dodnes

jsou vidět výsledky antibiotické politiky, jejíž zásady prosazoval před desítkami let v široké terapeutické praxi. Vedle nesčetných přednášek a publikací v tuzemských i prestižních zahraničních časopisech byl prof. Modr autorem řady monografií o antibiotikách, o jejich farmakokinetice a klinickém použití v praxi, včetně antibiotické profylaxe nebo úprav dávkování léčiv při poruchách jejich eliminace (Antibiotika a jejich lékové formy, Biotransformácia a farmakokinetika, Antibiotika a chemoterapeutika, Rezistencia na antibiotiká, Nomogramy a tabulky pro úpravu dávkování léčiv při snížení renálních funkcí, Praescriptiones magistrales). Jeho vědecká práce dosáhla mezinárodního uznání. Byl členem předsednictva a po dvě období viceprezidentem Mezinárodní chemoterapeutické společnosti, dlouholetým předsedou Chemoterapeutické sekce naší internistické společnosti a členem redakčních rad mnoha internistických, chemoterapeutických a farmakologických časopisů. V r. 1971 byl generálním sekretářem Mezinárodního chemoterapeutického kongresu v Praze, v r. 1984 tamtéž organizoval Československý chemoterapeutický kongres s mezinárodní účastí. Mnoho let koordinoval zdravotnický výzkum v oblasti klinické farmakologie (v Československu i v zemích východní Evropy). Ve snaze o zajištění práv subjektů účastnících se klinického hodnocení léčiv, byl na konci roku 1989 prof. Modr jedním z iniciátorů vzniku etických komisí v čs. zdravotnictví. Místo vedoucího Oddělení klinické farmakologie KDET IKEM opouštěl při odchodu do důchodu v r. 1992, aby se i nadále věnoval klinické, výukové a publikační činnosti a poskytování cenných rad svým spolupracovníkům do té doby, než rychle postupující krutá choroba mu tuto činnost znemožnila.

Prof. Modr jako čestný, pravdivý, sečtělý a pracovitý člověk, věřící katolík, jemný a bystrý klinik-lékař, skvělý řečník a noblesní diplomat, byl pro své přesvědčení po celé normalizační období omezován (což však ale nevedlo tomu, aby pro své vysoké odborné kvality byl zván ke konzultacím u lůžek vysokých státních představitelů). Teprve po r. 1989 mu bylo dovoleno se habilitovat (v Hradci Králové na téma Význam farmakokinetiky pro klinický výzkum léčiv) a byl jmenován profesorem. Prof. Modr si nesmírně vážil a miloval svoji rodinu (manželka Ludmila, dcera Ludmila – pediatr, syn Zdeněk – revmatolog) i chalupu ve Strašicích na Rokycansku.

Domnívám se, že přes veškerá protivenství se Vám, pane profesore, podařilo, aby na Vaší cestě zůstala výrazná stopa. Budete nám i celé klinické farmakologii moc chybět. Čest Vaší památce!

*MUDr. Josef Šedivý, CSc.
Pracoviště klinické farmakologie CD IKEM
Videňská 800, 146 22 Praha 4
e-mail: jose@medicon.cz*